

Ik kan soms slecht tegen deze tijd van het jaar, met zijn lege straten en zijn duisternis. Ik loop dan wel eens door de buurt. Ontheemd. Achter de dichte gordijnen van de huizen zoek ik naar mensen en televisieschermen waarop het Achtuurjournaal te zien is. Theresa May in het Lagerhuis en overal gele hesjes lijkt het wel.

In Rome houd ik juist wel van de avonden en de randen van de nacht. De toeristen zijn van de straat en Rome is weer van Rome. Pas dan kan je - als je goed kijkt - zien dat kerken elkaar kushandjes toewerpen en de beelden op de façade van de Sint-Jan van Lateranen druk met elkaar in gesprek zijn.

Maar sommige pleinen weten niet goed raad met de duisternis. Ze zijn hun schittering kwijt. De ruimtes worden te groot, al doet een fontein nog zo z'n best de stemming erin te houden. Op het Sint-Pietersplein redden zelfs twee fonteinen dat niet. Het gaat ook vaak goed. Zo is Piazza di Santa Maria Trastevere, in de bekende wijk met dezelfde naam, in het donker op haar best. Je loopt het plein op en je voelt je meteen thuis. En, of je het nou wil of niet: je wordt de basiliek van Santa Maria in Trastevere in getrokken.

Mij gebeurde het zo'n vijftwintig jaar geleden voor het eerst. Het was een novembermaand, zo rond een uur of half negen. De kerk was vol. Ik vond een plek aan het einde van een bank, dan kan je altijd nog ongemerkt weg. Ik keek naar de eeuwenoude mozaïeken met scènes uit het leven van de moeder Gods. Het licht ging aan en plots klonk daar koormuziek. Zo verschrikkelijk mooi. Alsof iemand een emmer koud water over me heen gooide. Ik rilde. Iemand reikte mij een boekje aan en zocht voor mij de goede pagina op. Mijn Italiaans was toen nog niet goed, maar dat was niet erg. Taal was ondergeschikt. De hemel tikte hier de aarde op de schouder: "Luister nou!" En dat deed ik.

Al snel begreep ik dat dit vespers waren van van Sant'Egidio. Zo begon mijn liefdesverhouding met de beweging. Ik kom al jaren in die basiliek naast dat grote paleis. Zelden alleen, vaak met groepen Nederlanders. Niet zelden protestanten. Ze kennen Sant' Egidio vaak niet en verstaan geen Italiaans. Dan wordt ons altijd door die lieve mensen van Sant'Egidio die uit alle hoeken en gaten tevoorschijn komen als de paraplu verkopers van Rome, simultaan vertaling aangeboden. Ik sla dat altijd beleefd, maar gedecideerd af. Het zou afbreuk doen aan het mysterie, aan de droom die ik daar elke keer beleef.

Dat woord droom komt vaak voor in het boek dat wij hier vanavond ten doop houden. Andrea Riccardi zegt veel in de gesprekken met Massimo Naro, maar onder meer dit: " Ik geloof dat het een functie is van de christenen, ook van de Gemeenschap van Sant'Egidio , om een milieu of een hele wereld te verontrusten en te laten dromen, door iedereen ervan te doordringen dat verandering zeker mogelijk is." Uiteindelijk draait het erom dat wij ons allemaal- zoals we hier zitten- elke dag weer moeten bekeren tot een droom.

We leven in een werelddeel met weinig dromen en veel nachtmerries, zegt Riccardi even verderop. Jongeren die Afrika achter ons laten hebben wel een droom. Ze dromen hardop, soms wanhopig, maar altijd vasthoudend. Elders in het boek gebruikt Riccardi de term 'doeltreffend dromen'. Schitterend. Sant' Egidio in een notendop. Niet alleen maar bidden en dromen van een ander Rome, een andere wereld. Maar echt iets doen. Eten met de armen, houden van de armen, bidden met en voor de armen. Eat ,love and pray. Een humanitaire corridoi. Vluchtelingen naar Europa halen dat schreeuwt om jonge, bevlogen dromers die willen helpen onze samenleving in stand te houden. Een mooie combinatie van rationaliteit en humaniteit. Sant'Egido op z'n best.

*In het boek wordt de historicus en socioloog Émile Poulat geciteerd. Hij was priester en ook arbeider, maar hij verliet het ambt in 1954 toen Pius XII de preister-arbeiders gelastte hun werk in de fabrieken te staken. Poulat vond dat Sant'Egidio een synthese was van drie P's *preghiera, poveri, pace*. (Gebed, armen en vrede). Je zou er nog een vierde -p- aan toe kunnen voegen.: *periferia*. De verloren gebieden die Sant'Egidio voor de kerk heeft teruggewonnen, maar in feite al eeuwen aan haar toebehoort.*

Ricardi pleit voor een theologie van de armen. Je zou kunnen zeggen dat met dit boek hiermee een begin wordt gemaakt. Theologie is op z'n best het steeds opnieuw begrijpen van wat God van ons wil, wat het evangelie van ons vraagt en daar mensen voor winnen. Sant'Egidio wil graag een volksgemeenschap zijn. Vrienden zijn van mannen en vrouwen van deze tijd en zo effectief missionair zijn.

Maar je kunt geven om de armen, de zigeuners en de vluchtelingen. Je moet het, maar wat als een ander deel van het volk die missie niet begrijpt. Zich uitgesloten voelt en bedreigd door de komst van vreemdelingen. Zich ontheemd voelt en geloof in welke institutie dan ook verloren heeft. Als een geel hesje het enige nog is wat verbindt. Zij komen nu uit periferie, de verloren gebieden- en claimen het gebied van de elite. De Champs Elysee, de Tuilreie en het Elysee. Wat is daarop ons antwoord. Wat is daarop het antwoord van Sant'Egidio? Zou het niet moeten zijn, naast begrip aan hen vragen voor de verlorenen van deze wereld, de goede bekenden van de beweging, ook begrip vragen voor die andere groep die zich verloren en verweesd voelt.

Wie cynisch is kan zeggen dat Sant' Egidio ooit als elitaire beweging begonnen is. Daar is overigens niets mis mee. Alle revoluties beginnen in klein verbad. Met twaalf apostelen en een Moeder Gods, met vier Beatles en met een zwarte vrouw die haar plaats in een bus opeist. Maar moet je je neerleggen bij het feit dat je in zekere zin- nog altijd

een elite bent . Moet je je niet elke avond afvragen: wie zijn er vanavond bij het avond gebed? Maar vooral wie zijn er niet? Hoe ver zijn we met die volksgemeenschap die we willen zijn.

Deze tijd van universele duizeligheid, van transitie, van botdingen tussen beschavingen en religies van een vaak overweldigende globalisering , schreeuwt om een groots idee. Sant' Egidio heeft het in handen, maar zorgen dat meer mensen dat grootse idee steunen. Dat het bij het avondgebed geel ziet van de dromers. Door het gesprek met ze aan te gaan en daarnaast mooi te blijven bidden.

Ik blijf terugkeren naar de Santa Maria in Trastevere. Een stuk uit het evangelie, een korte overweging, maar vooral dat goddelijk mooie gezang. Schoonheid als toegangspoort naar het eeuwige. Kardinaal Godfried Danneels schreef - in de tijd dat hij nog op handen gedragen werd- hierover: 'De oude wijsgerige definitie van het schone was dat schoonheid de halo is rond de waarheid: splendor veri, de schitterende krans rond de zon van de waarheid. Schoonheid is de kracht, de schittering en het vuur van de waarheid. Daarom bergt ze in zich een ongehoorde kracht om in beweging te zetten, ze is het voorspel van de werkzame liefde'.

Wat een schone uitdrukking: werkzame liefde.

Vaak wordt gezegd dat Sant'Egidio en de huidige paus voor elkaar geschapen zijn. Inderdaad: ze delen de liefde voor mensen en voor landen in de marge. Je ontmoet Jezus in de armen. De voorganger van Franciscus, de Duitse paus Benedictus XVI, zei ooit dat de twee sterkste punten die de kerk te bieden heeft de christelijke kunst en de heiligen zijn. De logica en de rede zijn ook belangrijk, maar bekeringen komen vooral voort uit de ontmoeting met schoonheid (kunst) en naastenliefde (de heiligen), aldus Benedictus. Dan ontstaat die ongehoorde kracht, die werkzame liefde om niet.

Dan kan alles en iedereen van kleur veranderen.